

Kryteria wymagań edukacyjnych KWE z historii i społeczeństwa

(nowa podstawa programowa)

Jednym z najistotniejszych elementów procesu nauczania jest ocenianie. Z jednej strony określa poziom opanowania przez ucznia określonego zasobu wiedzy i umiejętności, z drugiej – jest informacją o postępach, którą uczeń i jego rodzice otrzymują od nauczyciela. W praktyce szkolnej ocenianie ogranicza się do wystawienia oceny szkolnej wyrażonej liczbą, rzadko zaś niesie ze sobą konieczny dla dalszego rozwoju ucznia komentarz, jakie elementy wiedzy i jakie umiejętności opanował on dobrze, a jakie słabiej.

Mimo że historia i społeczeństwo jest przedmiotem uzupełniającym, jego zaliczenie jest niezbędne do uzyskania promocji, a wiedza i umiejętności uczniów muszą być oceniane z wykorzystaniem zróżnicowanych narzędzi i metod oraz zgodnie z zasadami pomiaru dydaktycznego (bezstronnie, trafnie, rzetelnie i obiektywnie). Do najczęściej stosowanych form oceniania należą:

- pisemne sprawdziany wiadomości, najczęściej przyjmujące formę testu o zróżnicowanych pod względem trudności i rodzaju zadaniach oraz odnoszące się do obszernych partii materiału (najczęściej z jednego działu);
- kartkówki i krótkie sprawdziany obejmujące niewielki zasób wiedzy i umiejętności (od jednej do trzech jednostek lekcyjnych);
- odpowiedzi ustne;
- poziom aktywności na zajęciach, w tym udział w konkursach;
- umiejętność pracy w grupie;
- prace domowe;
- prace długoterminowe – np. projekt, portfolio, referat, prezentacja;
- ćwiczenia obejmujące analizę różnego rodzaju źródeł.

Przy wyborze różnorodnych metod oceniania nauczyciel powinien stawiać w pierwszej kolejności na umiejętności, w drugiej na wiedzę. Przedmiot nie kończy się bowiem egzaminem zewnętrznym, a jego celem nadrzędnym jest rozbudzenie zainteresowań i kształcenie postawy otwartej na rozwijanie zainteresowań. Częstotliwość pomiaru osiągnięć uczniów należy dostosować do możliwości i potrzeb zespołu uczniowskiego, a kryteria oceniania – do wewnątrzszkolnego

systemu oceniania. Poniżej zaproponowano zakresy wymagań dla poszczególnych ocen szkolnych.

Ocena celująca (6)

Uczeń:

- w pełnym stopniu opanował wymagania określone w planie wynikowym, a jego wiedza i umiejętności często wykraczają poza te wymagania;
- swobodnie i poprawnie operuje faktografią i terminologią, wraz z treściami znacznie wykraczającymi poza program nauczania;
- trafnie sytuuje i synchronizuje wydarzenia w czasie i przestrzeni;
- dostrzega związki i zależności między zjawiskami z różnych dziedzin życia (polityka, społeczeństwo, gospodarka, kultura);
- wykazuje się samodzielnością i wnikliwością w selekcjonowaniu i interpretacji wydarzeń, zjawisk i procesów;
- prezentuje problemy, procesy i zjawiska w szerokim kontekście;
- potrafi samodzielnie formułować wnioski, porównywać i oceniać postaci, zjawiska i wydarzenia;
- w sposób przemyślany i wskazujący na rozumienie problemu prezentuje i uzasadnia swoje stanowisko;
- potrafi odnieść się krytycznie do ocen i opinii innych ludzi;
- samodzielnie i w przemyślany sposób integruje wiedzę i umiejętności z różnych źródeł.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń:

- wykazuje się wiedzą i umiejętnościami ujętymi w planie wynikowym jako wymagania podstawowe, dopełniające i rozszerzające;
- bezbłędnie posługuje się faktografią i terminologią określoną w planie wynikowym;
- swobodnie lokalizuje wydarzenia w czasie i przestrzeni;
- w sposób pełny, rzetelny i wnikliwy analizuje i interpretuje wydarzenia, zjawiska i procesy oraz podejmuje próby samodzielnego oceniania i wnioskowania;
- umiejętnie stosuje argumentację i doszukuje się analogii w omawianiu wydarzeń, zjawisk i procesów;
- samodzielnie podejmuje działania zmierzające do poszerzenia i pogłębienia swojej wiedzy;
- sumiennie wywiązuje się ze stawianych przed nim zadań, także dodatkowych;

- pracując w zespole, konsekwentnie wykonuje polecenia i pełni funkcję lidera, przypominając innym członkom grupy o zadaniach do wykonania oraz wspierając ich wysiłki;
- wnosi pozytywny wkład w pracę zespołu poprzez przestrzeganie zasad współpracy i okazywanie szacunku kolegom i ich pomysłom.

Ocena dobra (4)

Uczeń:

- wykazuje się znajomością podstawowych i dopełniających wymagań programowych;
- w zasadzie poprawnie stosuje pojęcia i terminy historyczne oraz umiejscawia wydarzenia w czasie i przestrzeni;
- w sposób powierzchowny dostrzega związki i zależności między faktami i wydarzeniami oraz dokonuje analizy i syntezy omawianych zjawisk i procesów;
- potrafi logicznie, ale nie w pełni samodzielnie, formułować oceny i wnioski;
- interpretuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w sposób odtwórczy;
- stara się być aktywnym na zajęciach;
- podejmuje się stawianych przed nim zadań i poprawnie się z nich wywiązuje;
- pracując w zespole, koncentruje się na wyznaczonych zadaniach, wykonuje je terminowo i z należytą starannością;
- zwykle szanuje poglądy i zdanie innych i jest zdolny do kompromisu.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń:

- wykazuje się znajomością podstawowych wymagań programowych;
- w ograniczonym zakresie i z błędami posługuje się faktografią i terminologią oraz lokalizuje wydarzenia w czasie i przestrzeni;
- dostrzega zasadnicze zależności przyczynowo–skutkowe;
- w niewielkim zakresie i w pełni poprawnie wnioskuje i ocenia wydarzenia, zjawiska i procesy;
- pracując w zespole, stara się wykonać polecenia na czas, ale czyni to powierzchownie i niestarannie;
- wykazuje aktywność pod wpływem perswazji innych członków grupy.

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń:

- mimo wyraźnych braków w wiedzy potrafi przy pomocy nauczyciela odtworzyć wiadomości konieczne, istotne dla dalszego kształcenia;
- wykazuje się niewielką znajomością faktografii i terminologii oraz w bardzo ograniczonym zakresie i z licznymi błędami lokalizuje fakty w czasie i przestrzeni;
- z pomocą nauczyciela formułuje powierzchowne wnioski i oceny;
- pracując w zespole, wykonuje tylko część powierzonych mu zadań;
- niechętnie angażuje się w pracę grupy, odrywając się od powierzonych zadań i nie przestrzegając zasad współpracy.

Ocena niedostateczna (1)

Uczeń:

- nie opanował wymagań określonych na ocenę dopuszczającą;
- wykazuje braki w opanowaniu podstawowej faktografii i terminologii;
- nie potrafi umiejscowić wydarzeń w czasie i przestrzeni oraz wskazać związków między omawianymi faktami i wydarzeniami;
- nie podejmuje prób wnioskowania i oceniania lub czyni to nieumiejętnie i z poważnymi błędami;
- nie potrafi pracować w zespole, przeszkadza tym, którzy starają się pracować, nie wykonuje zadanej pracy, nie stara się o potrzebne materiały;
- nie angażuje się w działania grupy nawet pod presją jej członków.

V. Praca z uczniem zdolnym i z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych

Indywidualizacja procesu nauczania jako wymóg współczesnej edukacji nakłada na nauczyciela obowiązek uwzględniania predyspozycji ucznia, jego pasji, uzdolnień i zainteresowań, ale także specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Praca z uczniem zdolnym, czyli takim, który przejawia wysoki poziom zdolności ogólnych lub specjalnych w jednej lub kilku dziedzinach, polega z jednej strony na przystosowaniu metod i form nauczania do możliwości intelektualnych ucznia, z drugiej zaś na motywowaniu go do większego wysiłku intelektualnego poprzez udział w konkursach i olimpiadach. W pracy z uczniem zdolnym należy zwrócić uwagę przede wszystkim na:

- wskazywanie dodatkowych źródeł wiedzy,
- stosowanie metod aktywizujących jako stymulatora rozwoju umiejętności,

- wprowadzenie metody projektu skłaniającej ucznia do samodzielnych poszukiwań,
- wszechstronne wykorzystanie technologii informacyjnych jako źródła wiedzy i formy pracy,
- twórcze rozwiązywanie problemów,
- powierzanie uczniom zadań wykraczających poza standardy szkolne (np. samodzielne prowadzenie części lub całości zajęć lekcyjnych).

Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych oznacza dostosowanie form, metod pracy i środków dydaktycznych do niepełnosprawności lub innych przyczyn trudności w uczeniu się. Uczniowie o specjalnych potrzebach nie są w stanie podołać wymaganiom określonym w podstawie programowej oraz w programie przyjętym do realizacji przez nauczyciela i aby kontynuować naukę, potrzebują wsparcia. W zależności od potrzeb określonych przez Poradnię Pedagogiczno-Psychologiczną należy przyjąć, że taki uczeń powinien:

- wykonywać zadania dostosowane do swoich możliwości i posiadanej inteligencji (werbalnej, emocjonalnej, społecznej, twórczej),
- otrzymywać polecenia w prostej formie lub móc skorzystać z pytań pomocniczych,
- mieć więcej czasu na wykonanie zdania w czasie lekcji oraz na utrwalenie nabytej wiedzy i umiejętności.

Szczególnie ważne jest dostosowanie kryteriów oceniania do możliwości uczniów ze specjalnymi potrzebami. Nie chodzi tu o obniżenie wymagań, ale o takie dostosowanie sposobów ich osiągania, by uczeń mógł je opanować (np. dodatkowy czas na odpowiedź, testy wyboru, preferowanie odpowiedzi ustnych, pisanie prac na komputerze itp.).